GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK
P 173/68

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1·25, godišnje K 15·—. Za INOZEMSTVO suviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku.
POJEDINI BROJ 10 PARA.

VEČERNJI LIST
Izlazi utorak, četvrtak i subotu
Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO i UPRAVA „Hrvatske Rieči" nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari" (Dr. Krstelj i drug). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisak „Hrvatske Tiskare" (Dr. Krstelj i drug). — Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik JOSIP DREZGA.
OGLASI PO CIENIKU.

God. IX. ŠIBENIK, subota 4. siečnja 1913. Broj 776

Kooperacija opozicije u Banovini razbijena?

Kada se u ožujku prošle godine u Banovini stvarala kooperacija stranke prava sa hrvatsko-srbskom koalicijom, mi smo taj savez pozdravili kao logičan posljedak one akcije koja urodila slogom i jedinstvenošću pravaša u svim hrvatskim zemljama. Izborna kooperacija sastojala je u tome da stranka prava i hrvatsko-srbska koalicija ulaze u izbornu borbu zajednički; politička pak kooperacija sastoji u tome, da obe stranke imaju zajednički u saboru poraditi za financijalnu samostalnost Hrvatske, za obće izborno pravo te za onemogućenje bilo kakvog magjaronskog režima.

Ovaj pakt razumjeli su vlastodržci vrlo dobro. Zahtjev financijalne samostalnosti, utvrdjen u samoj nagodbi s Ugarskom, Damoklov je mač za čitav državopravni odnošaj izmedju Hrvata i Magjara. Zato su službene „Narodne Novine" u povodu onog pakta i pisale da zahtjev za financijalnom i gospodarskom samostalnošću nosi sobom *„preuredjenje čitavog kompleksa financijalnih i gospodarskih posala tako,* **da bi od nagodbe jedva što ostalo osim zajedničkih posala proizvirućih iz pragmatičke sankcije,** *koji su i mimo nagodbe zajednički"*.

Odgovor vlastodržaca je bio: obustava ustava i uvedenje komesarijata, da se spriječi [illegible] pravaško-koalicijonog pakta u pogledu financijalne nagodbe s Ugarskom [illegible] rok izmiče baš ove godine.

[illegible] komesarijat blagosivali. [illegible] probudjena je sviest i izvan odpor odozdo, a čitavo naše političko djelovanje postalo je jedinstvenije, intenzivnije i uspješnije. [illegible] Monarhija imala je da osjeti za [illegible] Hrvatskoj plaćalo. I baš su pravaši sablje. U[illegible]e, Istre i Slovenije bili oni koji su [illegible]ostima najenergičnijim parlamentarnim radom tjerali tako daleko, da je austrijski parlamenat bio u pogibelji da obstrukcijom hrvatsko-slovenskog kluba bude razbijen, da Austrija dobije u malo blažoj formi ono što Hrvatska dobila komesarijatom Cuvajevim. I hvala toj pravaškoj akciji, koja je najjače odjeknula u povodu pobjeda slavenskih na Balkanu, Cuvaj je morao otići.

Odlazkom Cuvajevim ne prestaje pakt stranke prava i hrvatsko-srbske koalicije, pače bi tek uzpostavom ustavnog stanja imao doći do pravog izražaja u provadjanju zahtjeva financijalne samostalnosti, općeg izbornog prava, te u onemogućivanju uzkrisivanja magjaronštine ma bilo u kojoj formi. Nastup Tomašićev iza Rauchovog absolutizma slavila je hrvatsko-srbska koalicija kao veliku narodnu stečevinu, da poslije osjeti i sama plodove Tomašićeve baštine — Cuvajev tiranluk.

Mi smo koncentraciju narodnih redova, koja je glavna karakteristika našeg političkog života u minuloj godini, unieli u god. 1913. kao dobar donos. Nismo, naime mogli slutiti da se iza kulisa odigrava nešto, što će da težko polučenu slogu, izraženu u pravaško-koalicijonom paktu, poruši, razbije.

Iz Zagreba se naime javlja, *da se ondje očekuje razpis izbora za hrvatski sabor, i to usljed sporazuma izmedju hrvatsko-srbske koalicije i ugarske vlade.* U ovome ništa osobita, ni odurna. Tek način, kako je došlo do tog sporazuma, sadrži interesantnih pikanterija.

Pred dva tjedna — pričaju još nedementirana saobćenja iz Zagreba — *predsjednik srbske samostalne stranke dr. Medaković, posredovanjem češkog zastupnika dra Kramarža, konferiraa je u Beču sa ministrom vanjskih posala grofom Berchtoldom. U toj konferenciji dr. Medaković molio je grofa Berchtolda da bi se zauzeo za ukinuće komesarijata, odpust Cuvaja, a da se vlada povjeri koaliciji.* **Dr. Medaković je tom prigodom dao grofu Berchtoldu neka obećanja, garancije, u pogledu držanja srbske samostalne stranke i čitave hrvatsko-srbske koalicije u balkanskom pitanju.** *Da pak grofa Berchtolda sasma predobije za stvar koalicije, dr. Medaković je uvjeravao da samo hrvatsko-srbska koalicija ima izgleda da u izborima dobije većinu,* **jer da je stranka prava za dugo vrieme škandalima u osigurajućem družtvu „Balkan" kompromitirana.** *Nakon takvog uvjeravanja grof Berchtold izjavio se voljnim, da se vlada povjeri koaliciji te je obećao, da će u tom smislu i poraditi, pošto odluka u ovoj stvari je u rukama ugarskog ministra predsjednika.*

U prvi mah nismo htjeli ni kao kroničari da ovu viest zabilježimo. Tako nam se činila nevjerojatna i odvratna, da nismo htjeli odmah u početku nove godine smućivati naše čitatelje. Medjutim nakon što je ta viest više dana kolala, a da nije bila dementirana, dužni smo da ju registriramo i koju o njenoj sadržini rečemo.

Dr. Bogdan Medaković, bez obzira na svoju političku prošlost u mladjim danima, slovi za gentlemana, za političara koji i u najburnijim stranačkim borbama zna uzdržati ravnovjesje duha. Takav se on pokazao i kao predsjednik hrvatskog sabora, i ako Srbin, prama pravašima. Već stoga bijaše nam težko vjerovati u istinitost one viesti, prama kojoj, kada bi istinita bila, dr. Medaković bio bi se ponio nekavalirski, izdajnički prama stranci prava. **Značilo bi da je hrvatsko-srbska koalicija, za volju vlasti, razbila pakt sa strankom prava, dotično da joj nije do toga da zahtjeve u paktu sadržane ozbiljno provede.** Ovi se zaključci nametaju već obzirom na okolnost, da koalicija razbija narodne redove i ruši pakt u času, kada pitanje financijalne samostalnosti postaje ektuelno, buduć se još ove godine ima pristupiti obnovi financijalne nagodbe s Ugarskom.

Da nam se ne kaže, e je korak koalicije samo jedan taktičan potez prama Magjarima, da je prekinuće pakta samo prividno i navale dra. Medakovića na stranku prava samo onako da se prevari vlastodržce, reći ćemo odmah da je izstup dra. Medakovića pred grofom Berchtoldom proti stranci prava takav da — kada bi bio istinit — svaki pravaš mora iz izjava njegovih učinit pitanje osobne časti.

Izvoditi iz okolnosti, što bi jedan član stranke prava bio upleten u neke prljave afere osiguravajućeg družtva „Balkan", nešto na teret čitave stranke (a da još to nije sudbeno ustavljeno); htjeti diskreditirati stranku prava u času kada izrabljuješ njenu pomoć, skopčanu s velikim trudom i žrtvama, u vlastitu strančarsku korist; tako oduživati se jednoj stranci, kojoj jedinoj ima se zahvalit ako u nesnosnim prilikama u Banovini dodje do olakšanja — e, to već ne bi bilo daleko od banditstva. Ako je odvjetnik dr. Aleksander Horvat imao udjela u nekorektnostima zadruge „Balkan", to čitav sviet znade, da je to njegova privatna stvar, koja se na stranku prava ne proteže, kao i to, kad bi mu se dokazala krivnja, da se eo ipso dr. Horvat sam iz stranke isključuje. Značaj vodstva stranke prava, u kojemu su prvi muževi iz svih hrvatskih zemalja, ne može da okalja jedan nečisti čin ma bilo kako iztaknutog člana stranke. To mi od jednog Starčevića, Laginje i ostalih naših prvaka najsvečanije odbijamo.

Mi još čekamo dementi. Čekamo i obzirom na to, što bi htjeli znati, kakva je to obećanja mogao dati dr. Medaković grofu Berchtoldu u ime srbske samostalne stranke i čitave koalicije glede njihova držanja u balkanskom pitanju. Hoćemo u ovoj stvari svjetla, da vidimo, da li je u Hrvatskoj moguć danas jedan takav atentat na narodni život, da uočimo onoga tko bi bio toliko smion da razbije narodne redove u Banovini i baci hrvatski narod u još teža izkušenja.

Dr. Šusteršić o političkom položaju.

Dne 31 minulog prosinca obdržavao se u Ljubljani obći zbor Težačkog Saveza za okolicu ljubljansku. Na tom zboru uzeo je rieč i zemaljski glavar Kranjske Dr. Šusteršić, da kaže koju o političkom položaju.

Dr. *Šusteršić* medju inim je rekao: Najvažniji dogodjaj za politički razvoj našega naroda u prošloj godini bijaše sjedinjenje Slovenaca i Hrvata u jednu narodnu cjelinu. Sada vlada na slavenskom jugu podpuno narodno jedinstvo, i s tim se mora računati. Jugoslavensko pitanje vlada danas cielom Evropom, a habsburžka monarkija, koja u svojim granicama ima više južnih Slavena nego li ijedna druga država, u prvom je redu u tome zanimana i riešenje jugoslavenskog pitanja za nju je važnije i nužnije od svakog drugog. Austrija je god. 1866. prestala biti njemačka država, a isto tako prestala je biti na jugu talijanska država. Tada je povjestničko kazalo pokazalo na slovenski jug, gdje da će Austrija razvija.

Dualizam bio je sudbonosna pogrješka, jer nemoguće i nemoralno je, da bi jedna trećina gospodarila dvjema trećinama. Habsburžko carstvo može da bude zasnovano jedino na temelju slobode, jednakopravnosti i zadovoljstva svih naroda.

Austrija je imala historijom namienjenu zadaću, da oslobodi balkanske kršćane turskoga jarma i da njena zastava zavijori u Carigradu. Tu zadaću i priliku ona smetnula; djelo oslobodjenja kršćana izveli su balkanski narodi sami, i u 14 dana je nakon krutih, krvavih bitaka nestalo status quo-a!

Dogodjaji svjetski ne ustavljaju se ni pred kojim diplomatom ili ministrom, ni pred kojom vladom ili parlamentom, nego idu neumoljivo dalje i vode do ljepše budućnosti južnih Slavena. Mjerodavni faktori naše monarkije moraju uvidjeti, da je došao čas, kad treba razkinuti okove dualizma i postaviti habsburžko carstvo na zdrave, naravne temelje, da bude zajamčena sloboda i jednakopravnost svim narodima. Mi to od srca želimo, ne samo radi sreće našega hrvatsko-slovenskoga naroda, nego i jer želimo vidjeti habsburžko carstvo veliko i moćno, kao pravu velevlast na podunavskim i jadranskim pokrajinama, da crpi svoju nepobjedivu moć u sreći, zadovoljstvu i ljubavi domovinskoj svih naroda.

Govornik se na to bavio i dogodjajima u carevinskom vieću, gdje je hrvatsko-slovenski klub odlučnim nastupom upozorio mjerodavne krugove na hrvatsko-slovensko jedinstvo. Žalostne, protuustavne prilike u Banovini osjeća čitav hrvatsko-slovenski narod, a iz toga proizticе kao naravna posljedica neodrživost položaja i u ovostranoj državnoj polovici.

Mirovni pregovori.

Berlin, 3 siečnja. „Lokalanzeiger" prima iz Pariza: Rezultat sjednice delegata za mirovne pregovore izazivlje zadovoljstvo. Općenito se izrazuje uvjerenje, da je svaka daljna pogibelj na Balkanu uklonjena, bar što se tiče Turske i saveznih balkanskih država. Jedine tamne tačke na obzorju su: rumunjsko-bugarski spor i pitanje omedjašenja Albanije. Glede prvog pitanja ovdje su uvjerenja da će se mirno stvar urediti. Naprotiv se veća pogibelj vidi u pitanju Albanije. Svugdje odjekuje poklik: „Na Austriji je da odluči, Austrija ima sudbinu Evrope u svojim rukama".

Velika se važnost dava putovanju rumunskog ministra unutarnjih posala Jonescu-a.

London, 3 siečnja. Pet je tačaka koje su Turci podnieli u svojim predlozima, i te tačke sačinjavu cjelinu. Na izjavu turskih delegata, da je Turska voljna odstupiti čitavo okupirano zemljište koje leži zapadno od vilajeta Drinopolja, dali su delegati balkanskih država odgovor u kojemu se kaže: Saveznici prihvaćaju odstup zemljšta smještenog zapadno od vilajeta drinopoljskog uz uvjet, da se odstup ne odnosi samo na na već okupirano zemljište nego i na ono koje nije još podpuno okupirano.

HRVATSKI PRIJEVODI

FOSCOLOVIH „GROBOVA"

U SVJETLU KRITIKE. (22)

Piše A. prof. Sasso.

— *U srcu.* Foscolo kaže u *pameti* (nella mente): obmane nastaju u pameti, a ne u srcu. Često rieč „srce" može zamieniti rieč „pamet" ili „dušu", ali ovdje se ne može nikako „pamet" — *svojti.* Prevoditelj se poveo za Sassom, koji je tako preveo *dei suoi;* tačnije bi bila izražena misao pjesnikova doslovnim prijevodom, *svojih,* jer ova rieč obuhvaća ne samo rodbinu i svojtu, nego i prijatelje. — *A drug u nami.* Izvornik ima *con noi* a ne *in noi.* A prije je sam prevoditelj rekao: *s pokojnikom drugom.* Da je prije rekao *u pokojniku drugu,* bio bi barem dosljedan sebi, a ovako je i netačan prema izvorniku i nedosljedan sebi. — *harna* nije talijansko *pia.* Rodna pak zemlja, poput rogjene majke, prima svoje dijete već iz milosrgja i prirodne ljubavi, ne treba baš da to čini iz harnosti. Vidi str. 5, primjetbu k stihu 45 Buzol. prijevoda. — *u krilu majke.* Genitiv, *majke,* mjesto odnosnog pridjeva i ovdje, gdje je i u izvorniku pridjev *materno*! Imao rabiti pridjev barem da izbjegne ona ružna tri susljedna *e*: majke, zadnje, utočište. — *moći. Reliquie* izvornika ne smije se prevesti sa *moći,* jer ova rieč u hrvatskom jeziku znači jedino *kosti* ili *ostanci svetaca.* Osim što Ilijić, koji ima *moći,* (vidi str. 9, primjetbu k stihu 40), zavelo je možda prevoditelja i to, što se talijanski tijelo ili stvari preostale od kojega sveca obično zovu *reliquie,* i što u izvorniku uz tu rieč stoji i pridjev *sacre,* ali ovdje *reliquie* naprosto znači *ostanke,* kao što u stihu 21 istoga izvornika: „le reliquie della terra e del ciel" i rečeno je „sacre le reliquie renda" a ne „le sacre reliquie". — *od nevremena bjesna.* Suvišno je „nevremenu" dodati „bijesno": dosta je reći „od vremena bijesna" ili „od nevremena."

— *I stražar dub.* „Stražar" kao da ima pušku! Nije uloga dubu da stražu straži pokojniku, nego da mu poljepšava grob, koga već brani od olujâ i poganih nogu materinsko krilo rodne zemlje.

Pošto smo od ovoga ulomka Grobova već na dotičnim mjestima donijeli dobrim dijelom i prijevode Buzolićev i Ilijićev, to ćemo sad donijeti i prijevod Sassov, da se sa ostalima uzmogne isporediti:

Ali zašto, prije neg li vrieme,
Sebi smrtnik slatku da zavidi
Sam obmanu, što ga još i mrtva
Na Ditovom pragu zaustavlja?
Ne žive l'on i u grobu hladnom
Kad mu oniemi harmonija dana,
Ako li ju u pameti svojti
Njegovanjem ljupkijem probudi?
Nebeska je ta ljubav uzajmna,
Nebesko je svojstvo u čovjeka;
Po njoj često s pokojnikom živiš,
A on s tobom, ako zemlja ista
Što ga čedom primi i othrani,
Milostivo zadnjim utočištem
Pružajuć mu materinsko krilo,
Pobožno mu prah umrli štiti
Od oluja i pogana puka,
A kamen mu ime dohranjuje,
I duhovi cvjetni i mirisni
Blagim hladom kosti mu vesele.

(*Nastavak primjetaba Lozov. prijevodu*).

41. *Tko u baštinstvo ljubav ne ostavlja.* Prevoditelj nije smio izostaviti prislov *samo* pred ovim stihom, jer na taj veznik u izvorniku pada sva sila govora (*Sol* chi non lascia....), buduć je ovdje baš odgovor na upit kojim počima pjesma: „All' ombra dei clpressi...." È forse il sonno della morte men duro?" Nu pošto Loz. nije ovaj put pravo shvatio, kako smo opazili na str. 2, k stihu 3 njegova prijevoda, nije naravno ni osjetio jakost toga prislova, — *ljubav.* Ide *ljubavi;* nije ovdje cijela ili odregjena ljubav, pa dolazi i za niječnim glagoljem.

51—57 *.....pa smišlja l'*
Vrh svog op'jela, svojoj reć će duši:
Sred leleka ćeš lutat adskog žđr'jela.
Il' sklonut ćeš se velika pod krila
Proštenja božjeg. Al' će prah svoj gledat
Medj koprivama zapuštene krči.

smišlja l', na koncu stiha prava je kakofonija. — *vrh svog op'jela.* Pjesnik ne kaže smišlja li nikovićvrh svog opjela, nego smišlja li *poslije* svog opijela *što se dogagja* od njegova tijela i od njegove duše (se mira dopo l'esequie vede.... — pogleda li poslije opijela, vidi....) — Suviše prevoditelj imao je reći: „pa smišlja li *ipak*", jer u izvorniku stoji: „e se *pur* mira". Taj veznik *ipak* je sasvim potrebit, jer pjesnik kaže: „ko ne ostavlja za sobom ljubavi, taj malo mari za svoj grob; pogleda li ipak...." — *svojoj reć će duši: Sred....* Ono što pjesnik kaže te će se dogoditi s dušom i tijelom nikovića iza njegove smrti, to prevoditelj pušta da sam nikovićsebi kaže. Mislimo da Foscolu nije nedostojalo mašte, te da je suvišno, pače i smiono sa strane prevoditelja, što mu je svojom htio priteći u pomoć, eda mu dikciju tobože poetičnijom učini. Nego kad bi mu se i to prostilo, ne bi mu se moglo prostiti, što u tom svojem recimo poduzeću nije barem ostao sebi dosljedan. Kad je pustio nikovića da sam kaže, što će mu po smrti biti od duše, zašto ga nije pustio da kaže što će mu biti i od tijela, već glede ovoga ostavlja da pjesnik kaže? — *sred leleka ćeš lutat adskog žđr'jela.* Ako *luta* sred leleka, tad se nahodi sred ada a ne u njegovom ždrijelu, te je nelogično zvati „lelek adskog ždrijela" „lelek sred kojega duša luta", jer u leleku ždrijela duša nema prostora da luta. Rad glagolja „lutat" dakle ovdje se se može rabiti sinedoka, uzimajuć dio za cjelinu, nego treba naprosto reći: „sred leleka adskog" bez ret. figure, kako je učinio i Buzolić od koga je L. poprimio rieč lelek („lutat vidi — Nad lelekom mrtačkih hramova"), pa kako je učinio i Ilijić („Sred jauka hadskijeh svodova"). — *zapuštene krči.* Contradictio in terminis! jer krč je zemlja krčena, dakle obradjena a ne zapuštena. — Sassov prijevod ovog ulomka glasi:

Te ak' ipak gleda za opielom,
Lutat vidi jadnu dušu svoju
Po suznome hramu Aherontskom,
Il' sklanjat se pod velika krila
Što mu širi Božje oproštenje:
Ali kosti svejednako pušta
Žigavici nerodne ledine.

(Nastavit će se).

London, 3 siečnja. *Danev* je izjavio: Pitanje Drinopolja je glavno pitanje, u kojemu nema nikakvog poboljšanja. **Očekujemo novu kartu sa retifikacijom bugarsko-turske granice. Ako do toga još danas ne dodje, pregovore ćemo prekinuti. I u pogledu egejskih otoka ostajemo nepomično na našem stanovištu. Naši su zahtjevi nepromjenivi.**

London, 4 siečnja. **Tri predstavnika privremene arbanaške vlade podnieše englezkoj vladi memorandum, u kojemu zahtjevaju podpunu neodvisnost Albanije i traže da granice Albanije budu išle uz Crnugoru, da u te granice udju Ipek, Mitrovica, Priština, Bitolj i Skoplje (valjda i Beograd! Op. ur.) sa zaledjem sižućim do Mecova i do Preveze.**

London, 4 siečnja. Turska se najžešće opire ustupu Drinopolja Bugarskoj te se grozi, ako joj se Drinopolje ne ostavi, da će rat nastaviti.

Beograd, 4 siečnja. **Novinstvo piše, da Srbija mora sve riskirati prije nego bi odstupila Ipek i Prizren Albaniji. Svako dalnje popuštanje Srbije nije moguće.**

London, 3 siečnja. Vaš izvjestitelj saznaje iz dobro upućenog izvora, da će na današnjoj mirovnoj konferenciji delegati Crnegore iznieti formulirane svoje zahtjeve, medju njima i pitanje Skadra.

London, 4 siečnja. U krugovima balkanskih delegata očekuje se u roku od 10 dana dovršenje mirovnih pregovora i podpis ugovora o miru. Glede Albanije reći će u najbliže vrieme zadnju rieč konferencija poklisara.

Car Ferdinand o položaju.

Sofija, 4 siečnja. **Primajući deputaciju, koja izručila adresu Sobranja, car Ferdinand je iztaknuo bezprimjernu hrabrost bugarske vojske u ratu za oslobodjenje slavenske svoje braće.**

Govoreći o mirovnoj konferenciji u Londonu rekao je kralj, da na žalost ona još nije dala željenih rezultata. Ako li se zbude drugčije nego su naše želje, to ćemo opet pograbiti oružje, da prisilimo neprijatelja da dade za skupocjene žrtve podpunu zadovoljštinu.

Položaj Drinopolja.

Berlin, 3 siečnja. Položaj u Drinopolju je očajan. Iz Pariza javljaju „Lokal-Anzeigeru“: Sa više strana prispjele viesti kažu, da je položaj posade i pučanstva Drinopolja upravo zdvojan.

Sofija, 3 siečnja. Viest, da je turska vlada bila od Bugarske ovlaštena da može slati u Drinopolje živež, izmišljena je. Turcima je, i to na molbu samog Nazim paše, dozvoljeno jedino da mogu nekoliko sanduka ljekarija, stavljenih na razpolaganje od Crvenog Krsta, dovući u Drinopolje.

Predaja Drinopolja.

Carigrad, 4 siečnja. Glad je u tolikoj mjeri ovladao u posadi i pučanstvu Drinopolja, da se svaki čas očekuje predaja grada.

Oko Skadra.

Berlin, 3 siečnja. „Lokal-Anzeiger“ prima iz Beograda: **Turski napadaji sa Taraboša sliede dalje. U napadaju na južni srbski odjel izgubiše Turci 800 ljudi te se moradoše povući.**

Carigrad, 3 siečnja. Ovdješnje novine dobivaju viesti o novom uspjehu turskih četa pred Skadrom. Crnogorci morali su da uzmaknu uz velike gubitke ostaviv na bojnom polju dva topa. Turci su 300 Crnogoraca zarobili. Na turskoj strani 3 ubijena, 45 ranjenih.

Zaplienjen bugarski živež.

Carigrad, 4 siečnja. Govori se, da su Turci u sriedu zaplienili pred Drinopoljem jedan vlak krcat živeža, odredjena za bugarsku vojsku na Čataldži.

Kapitulacija Chiosa.

Atena, 4 siečnja. Turske čete na Chiosu predale se.

Atena, 4 siečnja. Odpor Turaka na Chiosu bio je žestok. Nakog žestoke borbe Turci se predadoše. Grci su zarobili 1800 Turaka, dva topa i množtvo municije. Grka je bilo 18 ranjenih i 2 mrtva.

Konferencija poklisara.

London, 3 siečnja. Jučer je nastavljeno viećanje izmedju poklisara velevlasti. Pošto su poklisari Austro-Ugarske i Rusije imali da napose medjusobom viećaju, to s ove konferencije poklisara nije očekivati odlučnu rieč.

Odlučni dan.

Mir ili rat na Balkanu?

London, 4 siečnja. **Na jučeranjoj konferenciji za mirovne pregovore delegati balkanskih saveznih država predali su turskim delegatima ultimatum, da do ponedjeljka izjave, da li pristaju na njihove zahtjeve, koji sadržavaju i to, da im Turska ima odstupiti takodjer Drinopolje, Kretu i egejske otoke. Ako turski delegati ne dadu do ponedjeljka odlučna odgovora, prekinut će s njima pregovore.**

Turski delegati na to su izjavili, da oni prihvaćaju zadnji rok za danas. Balkanski delegati na to su pristali.

Odluka Porte će prema tome pasti još danas, a izčekivat je da će rat ponovno buknuti, već iz okolnosti što je car Ferdinand stigao u Čataldžu.

Iz hrv. i slov. zemalja.

„Hrvatska Zajednica“.

Bosansko-hercegovački Hrvati pokrenuše novi prosvjetno-gospodarski list „Hrvatsku Zajednicu“, glasilo gospodarsko-prosvjetne organizacije H. N. Z. List će početi izlaziti na 15. siečnja 1913., a onda svakog 15. i zadnjeg u mjesecu. Ne će se baviti politikom, već će služiti izključivo prosvjetnim i gospodarskim interesima hrv. naroda. Ciena će mu biti za članove Hrvatske Narodne Zajednice 2 krune na godinu, za nečlanove 3 krune. Toplo preporučamo.

Zabranjene novine u Bosni.

Bosanska je vlada zabranila u smislu § 18 zakona o štampi širenje po Bosni i Hercegovini lista „Srpskog Dnevnika“, koji izlazi u New-Yorku; „Srbobrana“, koji jedanput sedmično izlazi u New Yorku i „Ilustrovane ratne kronike“, koja izlazi u Beogradu.

Akcija za obnovu vinograda na Braču.

Supetar, prosinca 1912*)

Imade već nekoliko godina da je i otok Brač okužen žiložderom. Prama tome će i on postati pljenom tog nemilog neprijatelja, koji će uništiti jedini proizvod otoka, i time postaviti u siromaštvo najveći broj posjednika a da ne govorim o težacima, kojima neće ostajati drugo, već da sele u Ameriku, e da traže zarade za prihranu obitelji.

Nekoji posjednici dadoše ruke na posao, e da predusretnu ubitačne posljedice žiložderе i da hvalevriedno pokažu dobar primjer težacima, počeše sadnjom amerikanske loze. Nu ta predusretnost i hvalevriednost nekojih posjednika do sada kod većine njih imahu slab uspjeh, što je za požaliti, jer se time postiglo obratno. Ako nije bilo uspjeha, tomu je krivo neizkustvo i neznanje same stvari, što pak nije nikakva sramota, jer od nikud do sada nikakvih uputa i poučavanja.

Težak bračkі, videć takav slab uspjeh, težko se posvema odlučuje na sadnju amerikanice, jer ne videć uspjeha, težko mu je uložiti toliki trud i trošak, te se i dalje većinom bavio sadnjom stare loze, prepuštajuć se u Božje ruke.

Takovo stanje stvari trajalo je do nazad jedne dvije godine, dok toli posjednici koli težaci ne uvidiše da se žiložderа svakdano širi, te zapustiše posvema sadnju stare loze i počeše se odlučivati, da se svojski zauzmu oko sadnje amerikanice. Tako bar čujem da se svud na otoku misli. Što se tiče pak Supetra, to je već gotova stvar, jer se ovog ljeta toliko toga izkrčilo za amerikanicu, koliko nije u šest godina za staru lozu.

Ta žurba na jednom sa sadnjom amerikanice, osobito u Supetru, ne znam da li će biti na korist same stvari, i da li će to ići onako kako si umišljaju sadioci, koji su većinom sami težaci, jer sasma neupućeni, ma niti da je koji vješt navrtanju, nemaju pojma o amerikanskoj lozi, niti znaju koja je vrst stare loze prikladna za navrtanje. Ma kako će i da znaju, kad nema stručnjaka da ih uputi i poduči, koja hvajda od učitelja poljodjelstva, kad je njemu deveta briga za paušaranje, imade on prečih posala. Ne ću reći po svom otoku, jer jedan sam učitelj nebi mogao odoliti, ali bar u Supetru, gdje mu je sijelo, nije li mogao kroz ovo tri četiri godine poučavati narod, držati mu koje predavanje, koji tečaj za navrtanje? Kroz cielo ovo vrieme jedino ove godine jednu jedinu je skupštinu držao, u svrhu da svjetuje narod na sadnju amerikanice; pak i bez te se moglo proći, jer već svak je bio na čistu s time da staru lozu ne smije saditi. Na koje li će sve muke i potežkoće supetarski težak, onako neiskusan i neupućen naići pri sadnji amerikanice! Pogibelj je da cio njegov ogroman rad i trošak bude uzaludan, što može imati grdnih posljedica, jer razočaran može sve zabataliti. A i drugdje na Braču ne će biti bolje.

Na ovaj pokret Bračana za sadnju amerikanske loze, neznam na čiji poticaj, kotarski poglavar Bersa pozvao je na viećanje razne posjednike te načelnike, u svrhu da se nešto uradi za obnovu vinograda, a izpustiv iz toga težake i prestavnike težačkih udruženja, kao da će pozvanici lozu saditi a ne težaci. I tako vieća se i stvaraju se zaključci o životnom pitanju težaka, ali bez njihovog sudjelovanja.

Na tom vieću prihvatili su se razni zaključci na koje se ne ću osvrtati za sada; svakako strah me je da od svih tih zaključaka ne će biti ništa, jer stvoreni bez ikakve ozbiljnosti, o čemu uvjerava me onoj zaključak o malom vinu, koji je bio tako smješan.

Prama rečenoj akciji za obnovu vinograda na Braču, u subotu dne 7 rujna bio je upriličen sa strane Namjesništva jedan izlet Bračana u Šibenik e da se zanimani težaci i posjednici, na licu mjesta, uvjere, te vide kako se sadi i kako uspjeva amerikanska loza. Nu da se vidi kakvom ozbiljnošću, kakvom lakoumnošću i bez ljubavi se ta akcija poduzimlje, neka izlet služi za ogledalo.

Poglavarstvo javilo je svim bračkim občinam, da je namjestničtvo stavilo na razpoloženje jedan parobrod za izlet u Šibenik, te da općine oglase narodu svrhu tog izleta, i da se postaraju da se zanimanici priključe, te dojave broj učesnika.

Da li su druge občine oglase postavile ili kojim drugim načinom nastojale da obznane zanimanike i da ih sklone na izlet koji bi im mnogo koristio, neznam. Svakako odaziv je bio mršav što je za požaliti. Postupak pak supetarske općine u pogledu tog izleta je van svake kritike. Občina nije izlet ni oglasila, niti kojim drugim načinom nastojala da što više zanimanika otide, već je stvar zašutila, te je samo skrovito kojeg svog privrženika obznanila, za kojeg je znala da imade ići u Šibenik za koju osobnu svrhu, ili za zabavu. Da se pak nebi mislilo da stvar lažno prikazivam, evo imena:

Dr. Nazor sa 14 godišnjim sinom, da vide u Šibeniku sina odnosno brata ljekarnika; Radić Pino, učenik pučke škole, da bude uz prijatelja sina dr. Nazora; Mirić Jerko, visokoškolac, da vidi strica fratra u Šibeniku; Žuvić Bariša, visokoškolac i Petrinović Oskar, da čine družtvo prijatelju Miriću, kojima se pridružio i mladić Andreis Mirko; Vodanović Mate, umirovljeni čuvar brzojavnih pruga, da pohodi rodjaka u Šibeniku; Mate Rajević, koji je došao malo dana nazad iz Amerike, da odnese nešto novaca nekomu u Šibenik, što mu ih iz Amerike poslaše; Omerović Juraj, amerikanac, da bude u družtvu Rajeviću; Kulimbat Ivan i Dragičević Marko, obojica listonoše, za zabavu; Vicko Damjanović, da vidi bolesnu ženu u bolnici; Fabjanović ud.a Marija, da pohodi prijateljicu u Šibeniku; Božo Dujmović, općinski tajnik, dvogodišnji učenik poljodjelske škole u Gružu na trošak općine, koji do danas nije dao znaka svojih nauka. Dakle petnaestorica pridružiše se izletu u sasvim druge svrhe, a samo petorica otidoše za pravu svrhu i to veleposjednik Sinčić sa četiri njegova težaka.

Eto kakovom se ozbiljnošću supetarska općina zauzeia za taj izlet. Nije li to neoprostivi grieh kad se u tako važnim životnim piranjima tako postupa? Šalje se u izlet djecu i ljude, koji se tim ne zanimaju a spriječava se onima, koji se time bave i koji imaju ljubavi za stvar. Je li zadatak općine da se u ovakovim važnim poslovima strančarski ponaša? Po svemu pak izgleda da je i učitelj poljodjelstva ovom ponašanju občine kumovao, e da nebi pravši izletu sudjelovali.

Može li se od takovih ljudi išta dobra očekivati? A da li će akcija za obnovu vinogradarstva na Braču, započeta skupštinom, sazvanom od poglavara Berse, a prosljedjena onakovim izletom, imati dobra uspjeha? Dvojim. Bar me na to upućuje nje početak.

Stekliš.

*) Radi obilja gradiva zakasnilo. Ur.

Naši dopisi.

Podgora. *(Pitanje naše škole — odgovor Vidu Mihotiću).* U br. 704. „Hrvat. Rieči“ izložilo se je kako se oteže gradnjom škole u ovom selu ima preko 25 god. Tom prigodom bez imenovati osobe iztaklo se je kako ih na žalost ima i u selu, kojima ne ide u prilog gradnja škole. U br. 78 „N. Lista“ učitelj Mihotić pita, koji su to koji su protivni gradnji škole u selu. Njega nismo spomenuli pa nam je drago, da se je sam htio izjaviti. Narodna poslovica kaže „koga svrbi onaj se i češe“. Mi kažemo „blažena iskrenost“. Nego mi ćemo njegovo priznanje i činjenicam dokazati, da je on naime onaj komu gradnja nove škole nije išla u prilog.

Ima preko 25 god. da je Mihotić učiteljem u ovom mjestu; pa bi ga upitali, što je poradio da se sagradi škola u mjestu?

On koji je onda imao velikoga upliva u selu kada nije bilo strančarskih napetosti, kada je imao svoj glas u občini kao viećnik i prisjednik i kao član kot. škol. Vieća mogao je sasvim lasno riešiti pitanje gradnje škole u selu. Kašnje kad se je u tom pitanju selo razdvojilo, te dok su jedni zahtjevali, da se škola gradi s iztočne strane crkve, drugi sa zapadne strane jedino radi prkosa, Mihotić mjesto da guši taj prkos, on ga je poticao tražeći, da se škola gradi sa iztočne strane crkve jedino radi toga jer da je i on rodom s iztočne strane crkve. Tako se je u prigodi izrazio župniku Ivaniševiću. Kao občinski prisjednik god. 1907. imao je u vieću dati izvješće glede gradnje škole u Podgori. U njemu gosp. Mihotić svu svoju pozornost svraća na zemljište Joze Letice. Za to zemljište prema njegovu izvješću selo bi vlastniku imalo izplatiti 3000 kr. „s uvjetom da kad bi „unapried trebalo još zemljišta za proši„renje vrtala, da se ima uzeti u njega u „surazmjerju prvotne ciene. Taj čovjek „dolazi u susret jedino namjerom, da se „škola gradi pak bi se počinio veliki grieh „propustiti ovu prigodu“. Mi bi zamolili gosp. Mihotića, da ovo svoje izvješće pročita pred narodom u Podgori pak bi čuo odgovor. On isti uvjerio se je da bi to njegovo izvješće izazvalo buru negodovanja u selu, pak prije nego je započela sjednica obć. vieća, zamolio je načelnika Klarića da na vieću ne čita se njegovo izvješće.

Za jedno zemljište sasvim neprikladno za školu zatražiti 3000 K, to bi po njegovu mnienju bio grieh propustiti. Da je dotično zemljište i neprikladno za gradnju škole vidi se i po tom što povjerenstvo koje je došlo na lice mjesta odbilo je tu ponudu. Poglavarstveni inžinir Gilić kao član povjerenstva izrazio se je da za planirati dotično zemljište potrošilo bi se isto toliko koliko i za nabavu istog. Povjerenstvo je prihvatilo ponudu crkve, koju ponudu crkva već od više godina učinila je a kojoj gosp. Mihotić bio je protivan.

Da se baš učitelj Mihotić uvjeri, da je bio protivan gradnji nove škole radi vlastitog interesa, neka se obrati Ivanu Merćepu, koji će mu kazati u brk kako je njemu jednoć u razgovoru kazao „da on (Mihotić) neće dok je u Podgori dopustiti, da se gradi nova škola, jer da je to proti njegovu vlastitu interesu“.

To je Merćep u više prigoda kazao, a Merćep slovi kao pošten čovjek i kao takav spravan je učitelju Mihotiću i u brk to kazati. Onim dopisom u „Hr. R.“ išlo se je za tim da se spočitne Z. Odboru njegovo otezanje sa ovim pitanjem, a kad je gosp. Mihotić izašao na sriedu, mi smo mu dali dokaze, koje za njega a niti za seljake nisu potrebni, jer koliko on toliko seljaci uvjereni su u tom.

Pita nas na svršetku da mu kažemo koji je to naprednjak na Z. O. Mi gosp. Mihotića upućujemo na njegova komšiju, on će mu veoma dobro znati kazati koji su to naprednjaci na Z. O. Poručili bi učitelju Mihotiću da ne niče gdje ga ne siju.

Pravaši.

Austrijansko parobrodarsko družtvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. sliedeće glavne pruge:

Trst—Metković *A* (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posl.podne povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković *B* (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne; povratak svake sriede u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković *C* (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podne povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslie podne povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake sriede u 6 sata pos. pod. povratak svaki ponedjeljak u 1.15 poslie podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

VELIKA ZLATARIJA
Gi. PLANČIĆ
Vis=**STARIGRAD**=Velaluka

PREBLAUER, SAUERBRUNN
∴ ∴ I AUENQUELLE ∴ ∴

:-: :-: **MINERALNA VODA KISELICA** :-: :-:

Čista alkalična, posve naravna alpinska kiselica, uviek svježa, preporučena od svih liečnika kao najprijaznija voda za stolno piće te kao najbolje sredstvo proti želudčanim i bubreznim te spolnim kroničnim bolestima. Budući je rasićena izobiljem ugljične kiseline, to je izvrstna za miešati sa vinom ili bilo kojim drugim pićem, te se pije veoma za njezine vrstne ukuse.

Nalazi se u svakom hotelu, restauracijam i svim dućanima.

Glavno skladište za Trst, Primorje, Istru i Dalmaciju:

Hermann Tonitz, Trst.

Zastupstvo za Dalmaciju:
IVO MACHIEDO, Dubrovnik.

Iz grada i pokrajine.

Ug. hrvatsko parobrodarsko društvo od 1. ov. mj. podržaje sliedeći saobraćaj izmedju Rieke i Šibenika:

Iz Rieke u Šibenik dolazi: u nedjelju 10·30 pr. p., ponedjeljak 10·45 pr. p., utorak 2 po podne, srieda 11 pr. p., četvrtak 11 pr. p., petak 11·15 pr. p., subota 11·30 pr. p.

Iz Šibenika za Rieku polazi parobrod svakog dana, izuzam nedjelje u 2 po podne.

Plesni vjenčić. Sutra u nedjelju 5. ov. mj. bit će u Sokolu običajni plesni vjenčić. Ovom prilikom javljamo, da će svake nedjelje do Sokolskog plesa biti plesni vjenčić s pokusnim vježbama za četvorku, kolo i lanciere. — Uprave Sokola i Čitaonice.

Sudački premještaji. Brzojavljaju nam iz Beča: Kotarski sudac u Skradinu Mate Staničić premješten je u Drniš, a kotarski sudac u Vrlici Josip Vernazza u Skradin, oba u dosadanjem svojstvu.

Politički tečaj u Spljetu biti će dne 9 i 10 siečnja ovim redom: 1. Ustav u Austriji. Govori prof. Jarc, zastupnik na carevinskom vieću; 2 Južni Slaveni u sadašnjosti i budućnosti. Govori dr. J. Krek zastupnik na carev. vieću; 3. Trgovački ugovori Austrije s obližnjim državama. Govori dr. Korošec, zastupnik na carev. vieću; 4. Porez u Austriji. Govori prof. Jarc; 5. Zauzimanje vlade za zadrugarstvo kod nas i u obližnjim državama. Govori dr. Krek; 6. Politička izobrazba puka. Govori dr. Korošec.

Nadjen novac. Gosp. ljekarnik Mattiazzi našao je ovo dana jednu oveću svotu novaca. Tko je novac izgubio, neka se javi gosp. Mattiazzi-u u ljekarni Dalle Feste.

Javnoj Dobrotvornosti u Šibeniku darovala je gdja Ludmilla ud. Miagostovich K 4.— da počasti uspomenu pok. Kasande pl. Fontana Valsalina.

Gospodu dopisnike, koji čekaju na uvrštenje svojih dopisa, molimo da se strpe. Doći će svak na red.

RAZNI BRZOJAVI.

Dvoboj Tisza-Karolyi.

Budimpešta, 3 siečnja. Izmedju predsjednika sabora grofa Stjepana Tisze i neodvišnjaka grofa Mihovila Karolyia došlo je do dvoboja na sablje. Uvjeti dvoboja bijahu: do iznemoglosti. Karolyi je bio težko ranjen. Tisza i Karolyi bijahu se porječkali u kazinu i odatle uzrok dvoboju. Protivnici se nakon dvoboja nisu izmirili.

Budimpešta, 4 siečnja. O dvoboju izmedju grofa Tisze i grofa Mihovila Karolyia govori se da je bio vanredno žestok. Protivnici udarahu sabljama jedan na drugoga bez ikakva obzira 55 minuta. Grof Karolyi zadobio je težke ozlede na laktu, dočim su ostale rane neznatne. Grof Tisza dobio je žestok udarac sabljom.

Neke novine vele, da će se grof Tisza morati tući i sa grofom Szekenyi, koji ga je takodjer u kazinu osobno uvriedio.

Delegacije.

Beč, 4 siečnja. Delegacije ne će biti sazvane na vanredno zasjedanje, nego će redovito zasjedati u prvoj polovici ove godine.

Zajedničko ministarsko vieće.

Beč, 4 siečnja. U današnjem zajedničkom ministarskom vieću ratna uprava izvjestila je o nekim diferencama, koje postoje izmedju Austrije i Ugarske u pogledu razdiobe kredita za vojsku. Oba ministra financija izvjestila su o pokriću i stavila odnosni predlog.

Nasljednik Kinderlen-Waechtera.

Berliner, 3 siečnja. Kao nasljednici preminulog ministra vanjskih posala Kinderlen-Waechtera spominju se: državni podtajnik Zimmermann i poslanik u Rimu Jagow.

Zdravstveno stanje carevića.

Petrograd, 4 siečnja. Carević će nastajne nedjelje poći u Italiju na oporavak, a zatim na višetjednu vožnju po Sredozemnom moru.

Konzervativci u Španjolskoj povlače se.

Madrid, 3 siečnja. Buduć prigodom kabinetske promjene kralj nije zaslušao vodju konzervativaca Mauru, to je on položio mandat i povukao se s političkog polja. Njegov primjer sliedili su svi konzervativni zastupnici i senatori.

Ministar predsjednik Romanones požalio je u ministarskom vieću taj korak konzervativaca, koji će za Španjolsku imati težkih posljedica.

Stanje podkralja Indije.

London, 4 siečnja. Stanje podkralja Indije lorda Hardinga, protiv koga je bio počinjen atentat, opet se pogoršalo. Bit će nužna ponovna operacija.

Poziv na predplatu.

Dnevno izlaženje „Hrvatske Rieči" naišlo je na simpatičan i mnogobrojan odaziv. U opreci s tim odazivom občinstva stajao je postupak oblasti, koje su progonile naš list više nego sve ostale novine skupa. Oko 50 puta bio je naš list zaplienjen u jednu godinu dana, koliko nije nijedan zagrebački dnevnik ni za najžešćih progona.

Prisiljeni smo za to da se, do boljih vremena, povratimo na staro te će „Hrvatska Rieč" počam 1. siečnja 1913. izlazit triput tjedno i to u utorak, četvrtak i subotu popodne. Predplata iznosi K 15— na godinu; na pô, četvrt godine te na mjesec razmjerno. Pojedini broj 10 para.

Uvjereni smo, da će naši prijatelji uočiti naš položaj i svojski prionuti oko „Hrvatske Rieči", koja će i u buduće kao i do sada znati vršiti svoju dužnost kao narodno i pravaško glasilo.

Priznanje.

Uglavljeno vrieme kušnje sada je na izmaku, stoga niže podpisano dužno je javno očitovati, kako je obećalo da će učiniti, da su **orgulje** nabavljene kod **braće Zupan iz Krupe u Kranjskoj Gorici,** posve dobre i odgovaraju podpuno zahtjevima glazbenima i crkvenima. Sistem je gragje najnoviji, u svemu dotjeran, te funkcionira na svačije zadovoljstvo.

Ovo neka služi na čast navedenoj braći Zupan, a u isto vrieme neka bude za ravnanje onima koji imaju potrebu da nabave orgulje, a ne znadu na koga bi se obratili.

ŠIBENIK, 3 siečnja 1913.

Crkovinarstvo područne crkve presv. Trojstva inače z. sv. Ivana.

Br. 2905.

Oglas natječaja!

Otvara se natječaj na mjesto tajnika ove občine sa početnom godišnjom plaćom od kruna 1800.

Ovaj će prvu godinu službovati kao privremeni tajnik a zatim će biti predložena vijeću njegova stalnost i pravo na mirovinu u smislu pokrajinskog zakona od 28 Veljače 1899.

Iza pete godine službovanja njegova će plaća biti povećana na 2000 kruna a poslije 10 godina na 2200 a iza 15.te godine na 2400 kruna.

Natjecatelji će molbi priložiti:

1) Krstni list, 2) svjedočbu pripadnosti, 3) svjedočbu dosadašnjeg službovanja kod Općine i o sposobnosti i obavljanju uredovnih posala.

Molbe imaju biti upravljene občinskome upraviteljstvu za občinsko vijeće najdulje da 30 Siečnja godine 1913.

Od Općinskog Upraviteljstva

Rab, 30 prosinca 1912.

Načelnik
Bakota

(1—3) Prisjednik
Botteri.

Kuća za prodati.

Nalazi se na glavnomu putu kraj Šubićevca, u prvom dielu Varoša, sa vrtom, avlijom, i stajom. Obaviesti daje uprava „Hrvatske Rieči".

Mladi sudbeni činovnik

vjest svima poslima uključivo zemljišnim, piše i govori talijanski, srbskohrvatski, pozna dobro njemački, slovenski — traži mjesto kod odvjetnika, bilježnika, tvrdke, zavoda, občine u kojemu drago ovećem gradu. Ponude pod „Radiša" Uredništvu.

Gradilište sa kućom

južno od pokrajinske bolnice, na putu koji vodi sa državne ceste, u ukupnoj površini od 2.400 metara četvornih, prodaje se. Može se kupiti i na manje dielove. Pobliže obaviesti daje uprava „Hrvatske Rieči".

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE" u Šibeniku i u svim knjižarama.

Poljodjelska Zajmovna Blagajna

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo

u ŠIBENIKU.

Ukamaćuje novac na uložne knjižice uz

5%

- - GRADJEVNO PODUZEĆE - -

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON

IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR - - ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. — SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEĆI

PODUZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.

JESAM LI PLATIO PREDPLATU?

OGLAS.

Častimo se javiti P. N. občinstvu, da naša krojačnica te gg. trgovci MARKO JAKOVLJEVIĆ i IVE ŠAIN u ŠIBENIKU i PETAR PILIĆ u ZADRU prodavaju **gotova odiela** solidno izradjena iz naše čiste vunene štofe **po Kr. 32·—** od broja 44 pa unapred, i izvrstne **kuverte** u raznim bojama takodjer iz čiste vune uz veoma umjerene ciene. Vanjski trgovci, ako žele nabaviti gotova odiela i kuverte, neka se obrate našoj tvornici, gdje će na gore spomenute ciene takodjer dobiti popust.

Odličnim štovanjem

PRVA DALMATINSKA TVORNICA PREDIVA i TKALA
PAŠKO RORA & drug

BAČAVA
HRASTOVIH
OD 3½ DO 4 HL.

VELIKA ZALIHA
MUŽKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU
NAJMODERNIJEGA KROJA — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.
SUVIŠE ODIELA ZA AMERIKU.
PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK
Ne boji se nikakove utakmice.

Velika zaliha svakovrstnih
MREŽA OD PAMUKA
(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.
Suviše
MREŽA TALIJANSKIH (puljižkih)

KRALJICA DAGMAR

- - - - HISTORIČKI ROMAN - - - -

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY - PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

51.

Na protivnim vratima najednom nastala je buka: dolazila je mlada s Draguškom i s cijelim zborom djevojaka, obučenih u bjelini, — onih, koje su bile s njom u Arkoni i koje se zaklele Svantovitu, da se ne će udati, dok domovina ne bude slobodna . . .

A mlada bila je već veselija lica i mirnije duše. Vidjelo se, da joj sreća tek sada dolazi iz srca u oči . . .

Zatim su svi sjeli za stolove, pokrite sa stolnjacima bijelim kao snieg, koji su visjeli skoro do poda.

Kraljević Valdemar opet je cielo vrijeme dušom i pogledom bio na djevojci, koja nasuprot sjedila . . .

I tek što su sjeli za sto, ušao je starješina Ljudevit, poklonio se pred kraljevićem i Pršemislovom rodbinom te je rekao: „Pred nekoliko časaka došao je mlad pjevač, govorio je čistim slavenskim jezikom, čuo je veli o današnjoj svadbi, i ako je visokim gostima po volji da čuju njegovo pjevanje, rado će se pokoriti svim zapovjestima! . . .“

„Nek udje!“ rekao je Valdemar a svi se složili u tome.

U tom času ušao je u dvoranu mlad čovjek kestenjave kose s nježnim pahuljicama nad gornjom usnicom i na bradi, naklonio se na sve strane i ujedno je najpozornije razgledao goste . . . Nepoznati pjevač bio je obučen po najnovijem kroju: jasno zeleni kaput sa srebrnim porubom, oko boka bogato pozlaćen pas, na njemu kratak i isto tako širok mač, skoro posve sličan kasnijem bodu, hlaće uske, koje mu posve pristajale uz tijelo i na glavi kapa, koja se razlikovala od obične kape. U ljevici imao je pjevač liru s devet struna.

„Pokaži svoju umjetnost!“

Kraljević Valdemar pristojno je pjevaču pokazao rukom.

A tudjinac se ponovo naklonio a za tim počeo je:

„V širèm poli dùbec stoji
na dùbci zezhulice
zakukàše — zaplakàše
že nenie vezdy jaro.
Kakby zràlo žitko v poli,
by vezdy jaro bylo?
Kakby zràlo jablko v sade,
by vezdy lèto bylo!
Kakbu mrzly klasy v stoze,
by vezdy jesen byla?
Kákbu deve težko bylo,
by vezdy sama byla . . .“ [1]).

Tudjinac je u početku pjevao tihim, požudnim glasom, u polakom zategnutom tempu, a kod svake nove riječi glas mu bivao jasniji, slušatelji su skoro prestali disati, svi su gledali u nepoznanca, samo kraljević Valdemar nije spustio oči s Draguškina lica, a i njegove usnice bile su stisnute, da ni disanjem nije smetao tom pjevanju, koje je potresalo a bio bi u stanju da umiri i morske valove, kad su najuzburkaniji. A nije još dovršio, kad je Vratislav kao strijela priskočio k njemu zagrlivši ga rukama.

U prostranoj sobi vladala je još uvijek najdublja tišina, a pred pjevačem sta-

„Ilustrovane ratne kronike“, koja izlazi u Berlin . . .

jao je već i Pršemisl, svoju ruku metnuo je na tudjinčevo rame, njegove oči bistro su gledale u mladićevo lice, a iz grla izvilo mu se: „Ti si Čeh, — ti si Černin — kako si došao amo?“ U tom pitanju odraživao se i izraz radosti.

Gospodja Adleta odanula je! Draguškino lice sve je više rumenilo, tudjinčev pogled srio se s njezinim očima, otac Dobrogost je već takodjer ustao i pristupio bliže.

„Je si li čuo? — Ti si Černin —“

„Jesam — svjetli gospodine — starog oca najmladji sin —“

„A kako si dospio amo?“

„Tražim tebe!“

„Mene . . . ?“

„Tebe, svjetli vojvodo . . .“

„A kako na taj način? — S lirom u rucim i s pjesmom na usnicama?“

„Po zapovjesti svojeg oca . . . Idem iz kraja u kraj, od grada do grada, moje su oči svuda, a i uha su moja svuda . . .“

„Ne razumijem te . . .“

„U Češkoj misli se, da si negdje zatvoren . . . zato je poslao moj otac sva četir svoja sina, da te traže . . . Ja sam na putu već peti mjesec . . .“

„A kako si dospio ovamo?“

„Kad sam našao tvoj trag, nisam ga više ostavljao . . . Kamogod sam išao po njemačkim krajevima, kunu te, jer si vele . . . Oprostićeš mi, svjetli vojvodo, da ne moram opetovati njihove drske riječi . . . I kad snm se približio granici bodričke kneževine, letio je nada mnom stari soko i čudnovato je vriskao, kao da hoće, da mi nešto rekne . . . Neprestano vidjeo sam pred sobom njegova krila i pošao sam na onu stranu, prema kojoj je on letio . . . I nije se spustio na zemlju, dok nije doletio u ovo selo i sjeo je na svježe nasutu mogilu.“

„Niklotov soko!“ više usnica najednom prošaptalo je.

„Jest onaj, na kojem sam naciljao u mišenskoj državi svoju strjelicu . . . Tada sam prvi put vidio starog vašeg vojvodu . . . I u snovima mi ne bi na um došlo, da ću ikad doći u vašu domovinu . . . Baš me opomenuo vaš vladar, da ne strjelam sokola . . . I što mi donosiš iz drage domovine?“

Gospodja Adleta upirala je svoj pogled u krst na suprotnoj strani s izrazom najiskrenije zahvalnosti — na blijedom licu. Pršemislov glas bio je za čudo nježniji a čelo mu se opet razvedrilo.

„Da li te smijem moliti, svjetli gospodine, da mi dozvoliš za nekoliko časaka razgovor u četir oka? — Izvine za časak visoki gosti!“

Pjevač, Černin Sobehra, o čijem se putovanju od očeva grada dovde nije imalo premnogo pričati, na sve strane klanjao se najljudnije i njegov se pogled opet srio s očima Draguške, u kojoj je na prvi mah upoznao kćer Pršemislovu.

Pršemisl ustavio se iza nekoliko koračaji u prostranoj sobi, gdje su bili na samo.

„Gospodine, bez oklijevanja spremi se na put . . . Či se brže pokažeš u Češkoj, odmah ćeš sve osvojiti . . . Kad sam odlazio, bio je stric biskup vrlo bolestan i dao se odnijeti u Heb, da može umrieti u miru . . .“

„A moj mladji brat?“

„Onda je još bio zatvoren . . . Moj otac ti najponiznijim pozdravom javlja, da ni časka ne smiješ oklievati . . . U našim krajevima svi su za tebe, i ako ko nije, nije zato, jer se boji, da ćeš ga možda kazniti za zdicku izdaju . . .“

„Zdice su već oprane na mišenskoj zemlji!

„Izvoli, gospodine, bez oklijevanja!“

(Nastavit će se).

[1]) Stablo stoji na širokom polju, kukavica je na njemu zakukala — zaplakala, da proljeće nije vječno . . . Kako bi dozrelo žito, kad bi proljeće uvijek bilo? Kako bi dozrelo voće, kad bi ljeto uvijek bilo? Što bi bilo s klasjem u plastu, kad bi jesen uvijek bila? Kako bi djevojci teško bilo, kad bi uvijek sama bila! . . .

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31·5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

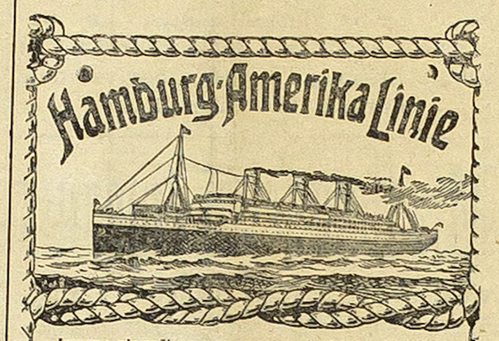

Izravna njemačka vozna pruga sa brzim i poštanskim parobrodima.

Odprema putnika

na

sve strane svijeta

naročito na prugama

Hamburg-Newyork

Hamburg-Philadelphia

Hamburg-Argentina | Hamburg-Mexico
Hamburg-Brazilija | Hamburg-Afrika
Hamburg-Canada | Hamburg-Engleska
Hamburg-Cuba | Hamburg-Francuska

Zabavna pomorska putovanja.

Putovanja oko svijeta, vožnje na istok, u Istočnu Indiju, u južnu Ameriku, te vožnje po sredozemnom moru. Putovanja na Sjever do Drontheima, na otok island, na sjeverni kap i Spitzbergen. Vožnje po Nilu.

Upute se šalju i daju bezplatne.

Hamburg-Amerika Linie

odio za putnike, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linia General. agentura za Primorje, Via Porporelle.

Papir i tuljci za cigarete
ABADIE
PARIS
Dobiva se u svim trafikama

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tirol).

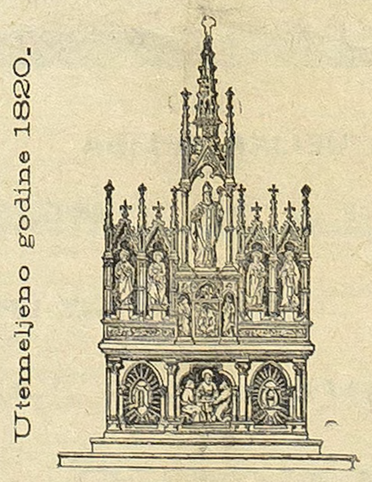

Utemeljeno godine 1820. — Više puta nagradjene.

Kiparske radnje iz drvela za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi. razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cienama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

MODERNO
U SVAKOM SLOGU
SOLIDNO IZRADJENO
POKUĆSTVO
DOBAVLJA SE NAJCJENIJE
U SKLADIŠTU POKUĆSTVA
A. DELFIN-ŠIBENIK
VLASTITA TAPETARSKA
I STOLARSKA RADIONA

NOVO IZRADJENE
:: RADNIČKE KNJIGE ::
I
- SLUŽBOVNE KNJIGE -
NABAVLJAJU SE U
HRVATSKOJ TISKARI
(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Marko Markovina

Split

Iza Prokurative (vlastiti stan)

Telefon 93.

Tek. račun kod Filialke Banca Commerc. Triestina.

I. ZASTUPSTVO i SKLADIŠTE

Eternit za moderne krovove — postavlja po specialnim radnicima.
Cievi od ceramike
Dimnjaci „
Pločice „ za kuhinje, hodnike itd.
Stakla prosta i ornamentalna
Peći glinene } postavlja po specialnim
Sparherde } radnicima
Papendek tanki i debeli
Zahodi porculane kompletni — posuda, daščica, sprema za vodu i dr.

2. GRADJEVNO PODUZEĆE

ovlašteno Dozvolom c. k. Namjestništva u Zadru, izvadja sve radje svoje struke.

3. PRVA SPLITSKA MLJEKARNA.

Vlastita pomješća putem Poljuda, Prodaja Mljeka, Gnjoja, Praščića za razplod — amerikanske i njemačke pasmine.

Naslov za pisma i telegrame:
„Marko Markovina — Split“.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU

DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K

PRIČUVNA ZAKLADA U PRIČIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIJEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE - - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - -

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu

jedini je domaći osiguravajući zavod. :-: Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE i GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kućâ, gospodarskih zgrada, tvornicâ, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 2,713.674·13
Od toga temeljna glavnica	K 800.000·—
Godišnji prihod premije	K 1,363.040·89
Isplaćene odštete	K 4,970.238·48

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK